

Localul din Grădina Botanică, oferit de Primăria Municipiului București, Muzeului Saint-Georges pe care l-a ocupat în perioada nov. 1934 - 24 iulie 1937

Saint Georges și muzeul înființat de acesta au avut o istorie zbuciumată, plină de peripeții datorate regimurilor politice, administrațiilor locale și celor două războaie mondiale. Înființat în 1908 la Bârlad, mutat la Târgoviște apoi la București, în 1949 este desființat de regimul comunist. Prin acest articol readuc în atenție destinul unui om, militar de profesie, preocupat toată viața de dorința de a salva documentele istorice ale neamului românesc. Acțiunile întreprinse de Alexandru Saint Georges sunt printre cele mai importante inițiative particulare pentru conservarea și punerea în valoare a trecutului poporului român sub aspect social, cultural, politic, religios, personal. La vremea respectivă, perioada dintre cele două războaie mondiale a fost considerat unic, iar astăzi colecțiile sale aflate la diferite instituții naționale de cultură sunt surse importante de documentare pentru cercetătorii istoriei naționale și universale. Din aceste considerente trebuie menționați toți cei care au scris despre acest muzeu sau despre fondatorul lui: Petre Oprea, Mihai Sorin Ungureanu, Aurel Bugoriu, Constantin Mille, Virgiliu Z. Teodorescu, Ștefan Păun și Ioana Blănar, Tudor Pamfilie, Margareta Miller Vergati, Octav Șuluțiu, Serafina Bruckner, Anca Bobuleanu, Ecaterina Cerkas.

Cum spune numele, Saint Georges a fost un sfânt creștin venerat din secolele IV-V. Papa Gelasius I a declarat în anul 494 că se află printre sfinții ale căror nume suntenerate în mod just, dar ale căror acțiuni sunt cunoscute doar de Dumnezeu. (Apud Enciclopedia Britanică). În conștiința creștină și tradiția românească este unul dintre cei mai prezenți sfinți care a înfruntat răul, aducând binele. Prezent pe steagul Moldovei lui Ștefan cel Mare trimis la Mănăstirea Zaraful de la Muntele Atos, Sfântul Gheorghe este ocrotitorul forțelor terestre ale Armatei Române. Țări, orașe, regiuni, universități, profesii și organizații îl revendică patron. Am prezentat aceste succinte aspecte pentru a reliefa importanța numelui Saint Georges, predestinat binelui și menținerii tradiției. Numele familiei lui Alexandru Saint Georges, întemeietorul muzeului cu același nume este menționat după mărturia acestuia, în 1208 în Ungaria. Spațiul nu permite genealogia familiei realizată într-un studiu

de Mihai Sorin Rădulescu. Mitropolitul Ghedeon a dat grafului Eftimi de Sângeorge o mărturie în 1723 prin care acesta este pravoslavnic adică creștin. Un document din 1740 vorbește de graful Ioan Sânzorzu despre care Alexandru Saint Georges spune că venise din Ungaria în Moldova. Neamul acesta a dat voievozi ai Ardealului și Comiți ai secuilor, și pe Cecilia de Rozgon, fiica nobilului Ștefan Sent Gegorgycov de la curtea regelui Sigismund, în 1430, eroina Banatului în lupta cu turcii de la Galambocz (Golumgat) din 1428 menționată și în cartea Diplome privind istoria comitatului Timișoara culese de Pesty Frigyes, ediție, note și comentarii Livia Magina și Adrian Magina, Ed. Mega, Cluj, 2014. Alexandru Saint Georges, zis Adorel, s-a născut la Botoșani la 20 aprilie 1886, nașul de botez fiind Arpad Hajnal de Vârad, doctor în medicină. Tatăl, Alecu, inginer absolvent al Institutului Politehnic din Praga, născut la 1854 a fost întemeietorul societății culturale „Armonia” dar și primar al orașului Botoșani. Mama, Eugenia, provenea din familia Ciolacu-Botez oameni de vază ai orașului Botoșani. Studiile, școala primară și trei clase de liceu le urmează la Botoșani iar următoarele clase de liceu la Iași. În 1904 se înscrie la Școala Fiilor de militari din Iași unde a fost coleg cu principele Carol, Viitorul Rege Carol al II-lea. După terminarea acestei școli intră la Școala militară de infanterie și cavalerie.

La 1 septembrie este trimis de Regele Carol I la studii în Germania. În 1906 este înaintat la gradul de sublocotenent, după care continuă studiile în Germania unde este înaintat sublocotenent cu patentă imperială germană unde face practică și la un regiment de mitraliere. În 1908 preia postul de la Regimentul 2 Roșiori din Bârlad. Finalizează studiile la Școala specială de Cavalerie din Târgoviște, în 1909. Pasiunea pentru trecut a început în Germania. Documente, monede, obiecte, adunate în timpul studiilor militare l-au determinat să deschidă un muzeu publicului, la Bârlad. Despre acesta și explicațiile date de custode vorbește Constantin Mille în ziarul „Adevărul” din 19 septembrie 1912. Muzeul dispunea de două odăi cu dulapuri și exponate pe zidurile încăperilor. Constantin Mille îl numea pe Al. Saint Georges „Istoric, numismat și muzeograf”. În paralel a continuat cariera militară, în 1910 este înaintat la gradul de căpitan. Participă la al II-lea Război balcanic. La Bârlad împreună cu Tudor Pamfilie publică revista „Miron Costin” între anii 1913-1917. Pentru organizarea muzeului și publicarea revistei amintite primește medalia Răsplata muncii pentru învățământ prin Înalt Decret Regal. În 1915 este transferat la Târgoviște la Regimentul 10 Roșiori unde amenajează muzeul într-un imobil dat de Prefectură. În timpul vizitei familiei regale primește o donație din partea Reginei Maria. Tot aici se căsătorește cu fata maiorului I. Vlădescu, Aurora. La 15 august 1916 este mobilizat, devenind comandantul Excadronului I din Regimentul 10 Roșiori. Muzeul organizat la Târgoviște după mutarea de la Bârlad este distrus de trupele de ocupație. Alexandru Saint Georges este trecut pentru trei luni la Comandamentul Diviziei I, Cavalerie, la Dumbrăveni, Botoșani. Comandant de excadron în Regimentul 2 Cavalerie în decembrie 1917, participă la luptele contra bolșevicilor în Basarabia. După victoria revoluției lui Lenin și retragerea Rusiei din război, prin pacea de la Brest - Litovsk, armata română a fost demobilizată.

La 30 aprilie 1918 demisionează din armată. Bolnav, internat în sanatoriul Maria Edochia din calea Plevnei, spera în refacerea Muzeului și a colecțiilor pierdute. Primește o recunoștere și reparație morală prin Curtea de Stabilire a pagubelor suferite de persoane în timpul războiului, unde este trecut cu suma de 1.350.000 lei, despăgubire, pentru muzeu. În 1920 divorțează și este numit membru al Societății Numismatice Române. Între februarie 1927 și iulie 1929 se angajează asistent tehnic la Muzeul Militar Național. Experiența în acest post va determina organizarea propriilor colecții, care vor depăși pe cele de la Bârlad și Târgoviște. Se recăsătorește, cu Ioana Grădișteanu, în 1929, fiica generalului Nicolae Grădișteanu, născută Olănescu. Suportul financiar și moral al soției, a permis păstrarea colecțiilor și organizarea muzeului. Conștient că nu avea cum să achiziționeze un spațiu necesar colecțiilor, hotărăște donarea muzeului primăriei capitalei pentru un muzeu Municipal, neexistent la acea vreme. Primăria amână și apoi refuză, ceea ce-l determină pe Al. Saint Georges să ofere muzeul Fundațiilor Culturale Regale. În 1929 muzeul cuprindea: 14.000 de documente, biblioteca, cu 22.000 de volume, colecția numismatică cu cca. 3.000 de piese cu

rarity, church objects, art works, shoes, effects of clothing, textiles, weapons, trophies. The exhibition of old art organized by the National League of Romanian Women, in Carol Park, at the Royal Palace, on the occasion of the Union Day, organized in 1929, offers the opportunity to expose the collection of art church objects, appreciated by visitors and the press of the time. Until then you would say Alexandru Saint Georges.

On August 29, 1932 he had his 30th birthday when King Carol II - he had been enrolled in the promotion of the School of Military Officers in Iași. At the banquet organized at Stăna Regală, Alexandru Saint Georges donated to his former colleague, from military school, the Saint Georges Museum for the Royal Foundations. The donation act was written by the painter Chirovici and signed by Al. Saint Georges. The founder of the museum specified the purpose of this: documentary, numismatic, to put at the disposal of the public and researchers his collections for the culturalization of the popular masses. The favorable evaluation of the collections by the committee of the Ministry of Public Instruction or the committee ordered by King Carol II - he and the appreciation of the address of the founder of the museum are eloquent: „Este unic la noi”. The clause was a local property and the director was to be Al. Saint Georges. The change of government in 1931, led to a conflict with N. Iorga. However, he managed to obtain through a contract for 4 years a villa in Boulevard Dacia nr. 26, of Mrs. Iacovachi, former Herescu.

At that moment, in 1931, the inventory of the museum, incomplete, included: archives - 25,000 documents, library - 20,000 pieces, textiles, costumes, uniforms, weapons, ceramics - 300 pieces, art church objects - 250 pieces, numismatic - a few thousand, without inventory, plastic arts - 200 works. In the building in which the museum functioned, the Ministry of Public Instruction tried to organize the Pinacoteca Istrucțiunii, a judicator of instruction with a prosecutor sent for to research the origin of the collections. On July 13, 1932, after clarifying the provenance of the objects, the citation of donors, the Ilfov court issued a presidential order for the evacuation of the museum in 2 hours. With great difficulty it was resolved that this problem, the museum being tolerated until its placement in the Union of the Royal Cultural Foundations. It was installed temporarily in the local of the royal foundation from Latină street nr. 10, receiving a budget from the state and being visited by the king in July 1933. The space was a permanent problem, in 1934 it functioned in the house of Admiral Urseanu. In that year he was named director of the museum, receiving a new local existing in the Botanical Garden composed of five rooms, the property of the Faculty of Sciences. In 1937 the National Education Ministry asked the Museum to evacuate the building, wanting to receive an apartment from Latină street nr. 24-26, where they lived and particular. After the earthquake of 1940, the Royal Foundations put at the disposal of the Museum the pavilion of the Moon of the Senate. When the collections had become numerous they were repartitioned into two rooms in the subsol of the building of the Foundation of King Mihai I, from Lipsani street. During the war the museum was evacuated to the commune of Perșani, where the county of Sibiu and installed in the primary school. Here were stolen three gemstones with objects of Ecaterina Djuvara, the minister Ioan Vlădoianu and one of Al. Saint Georges. The second one was made by Russian soldiers who surprised and made escapees of their superiors. In Perșani, Al. Saint Georges accepted donations from the villages, objects of household, icons, etc.

In the summer of 1944, the Museum returned to Bucharest, reinstalled in the three localities. During the Soviet occupation even more Romanians from simple people to personalities donated or renounced in favor of the Saint Georges Museum their personal archives, objects of value etc. with the hope of preserving them for the future. In January 1944 the inventory of the museum included: documents and manuscripts, the numismatic cabinet, medallic, philatelic, documents and artistic works, the youth education and sports, founded in 1937, the library with volumes starting from 1678, Romanian and 1,482 foreign publications. At various times, there was a section of Pushkin and Romania, founded in 1937. In 1945, the Museum passed to the Ministry of Arts to be reorganized and declared a documentation institute. In the same year, it asked the director for the release of the 2 localities from Lipsani street (Foundation Mihai I and the Pavilion of the Senate) from the building of the Senate taken over by ARLUS. The saving came from the Royal Foundations of King Mihai I who put at disposal, in 1947, a pavilion from the Satului.

La stăruințele lui Al. Saint Georges muzeul obține donația imobilului din calea Victoriei nr. 192, proprietatea lui Constantin Manu, cu condiția să fie muzeu. În 1948 ministerul schimbă denumirea în Muzeul documentar colecția Saint Georges. În casa Manu muzeul rămâne până la 4 octombrie 1948, când vila Manu este cedată Președinției Consiliului de Miniștri iar muzeul mutat într-un imobil de șase camere din str. Maria Roseti nr. 19, proprietatea Anei Negri. În 1949 Alexandru Saint George este pensionat pentru limită de vârstă. Este menținut ca reangajat. În decembrie 1948, regimul comunist decide împărțirea colecțiilor la alte instituții de profil din București. În 1954, Alexandru Saint Georges pornea pe ultimul drum, la Crematoriul Uman din București cum menționează Gheorghe Bezviconi în „Necropola capitalei, Dicționar Enciclopedic”.

Prof. univ. dr. Ștefan Păun

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ
*Independența
prin Cultură*